

www.merhabahaber.com

Cilt: 15 • Sayı: 23
2 EYLÜL 2015 ÇARŞAMBA

Merhaba

gazetesinin her **Çarşamba**
okurlarına armağanıdır.

KADEMİK

Sayfalar

Hazırlayanlar: **M. Ali UZ - Serdar CEYLAN**
maliuz@merhabagazetesi.com.tr • srceylan@hotmail.com

VEFATININ

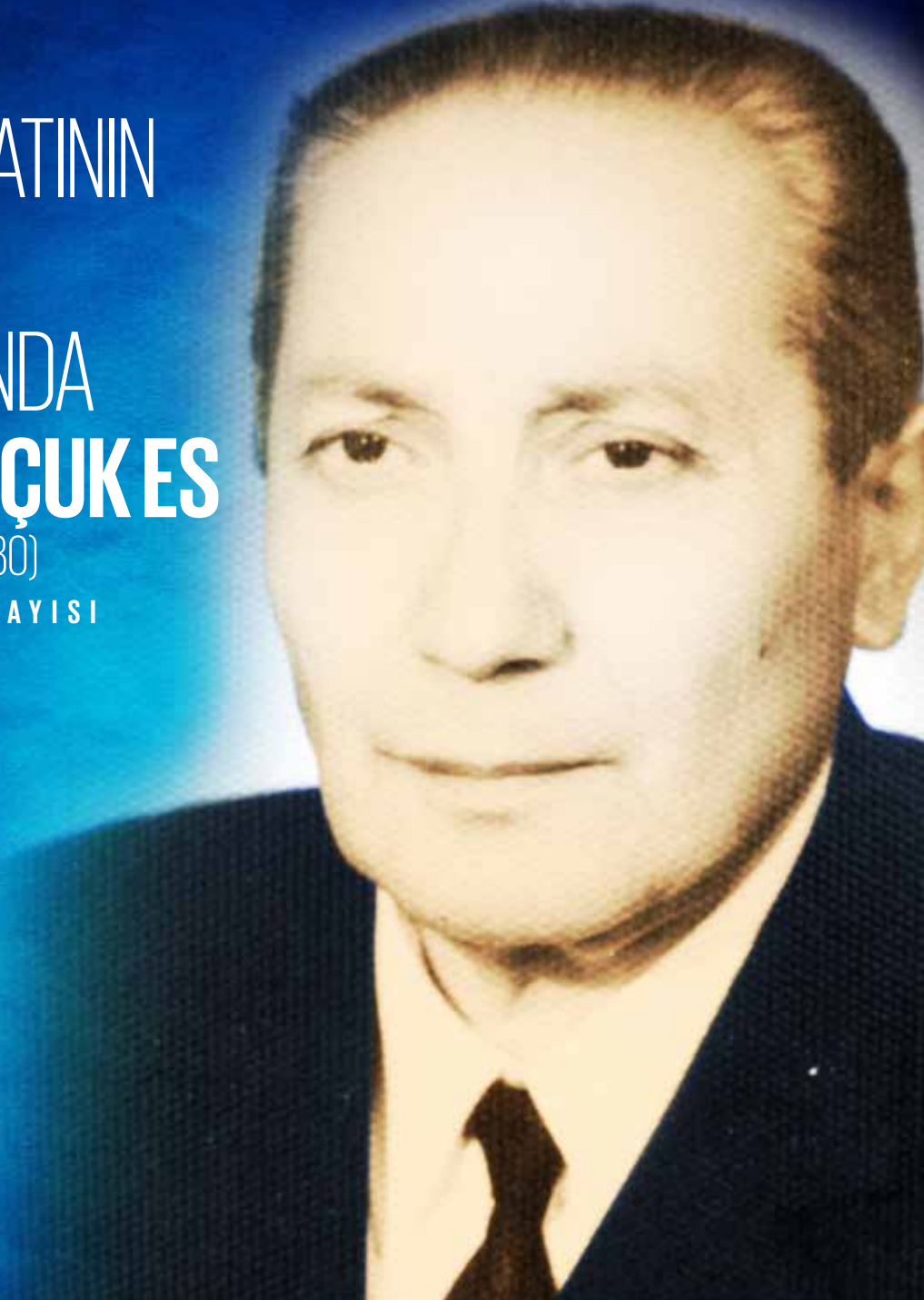
35.

YILINDA

SELÇUK ES

(1911-1980)

ÖZEL SAYISI

SELÇUK ES HAYATI VE ESERLERİ

Konya kültürüne, sanatına ve folkloruna büyük hizmeti geçen Selçuk Es, 1911 yılında Piri Mehmet Paşa Mahallesi'nde doğdu. Babası Musa Kâzım, annesi Nazmiye Hanım'dır.

Ailesi aslen İsmil'den Konya'ya gelip yerleşmiştir. Soyadı Kanunu çıktığında Babası Kâzım Bey, "GÜREL" soyadını almıştır. Oğlu Selçuk Bey, 1950'lili yıllarda sonradan soyadını ES olarak değiştirmiştir. Konya'da babası Kâzım Bey, "Küçük Kâzım" olarak tanınmıştır.

Merhum Es, ansiklopedisinde Ârifi Paşa'nın hayatını anlatırken, adının onun tarafından, "Ruknedin Selçuk" konduğunu ifade eder.

Selçuk ES ilk tahsilini Konya'da tamamladıktan sonra İstanbul'da Feyz-i Âti ve Galatasaray Lisesi'nde okudu. Konya İlk Öğretmen Mektebi'nden mezun oldu.

Tahsilini tamamladıktan sonra, muhtelif memuriyetlerde bulundu. Bir süre bankacılık yaptı. Ve 1976 yılında Konya Karayolları Kütüphanesi Memurluğundan emekli oldu.

Konya'nın tanınmış simalarından **Sultan Selim Camii İmam ve Hatibi Şükrü Özaydın**'ın (1883-1957) damadı olan Selçuk Es, Ekekon dahil bütün Konya gazetelerinde makaleler yazdı. Konya tarihine, kültür ve folkloruna büyük hizmetlerde bulundu. Zengin bir arşiv ve kütüphaneye sahipti. Vefat etmeden önceki Konya tarihini ve yaşantısının altmış yılını çok iyi bilen Es, iyi bir araştırmacı ve folklorcu idi. Aynı zamanda da müzikşinastı.

Onun en önemli eseri "**Büyük Konya Ansiklopedisi**" idi. Yayımına 1968 yılında Hamle Gazetesi'nde başlamış, Hamle'nin kapan-

Konya Valisi Mehmet Arifi Paşa ve valilik erkani.

ması ile bu ansiklopedi, Yeni Konya Gazetesi'nde uzun yıllar tefrika edilmiştir.

Onun "**Konya Yemekleri**" ve "**Konya'da Yatan Peygamber ve Evliyalar**" gibi müstakil basılmış küçük eserleri de vardır. Merhumun binlerce makalesi yanında, Konya gazetelerinde çeşitli konularda, pek çok da kıymetli dizi yazıları neşredilmiştir. Onun Konya'nın tanınmış simaları ile sağlıklarında yaptığı röportajlar da ayrı bir önemi haizdir.

Selçuk Es'in Kâzım Hüsnu ve Nazım adında iki oğlu olmuştur. Büyük oğlu Kazım Hüsnu Es 25 Nisan 1981 tarihinde vefat etmiştir.

Selçuk Es'in en önemli hizmetlerinden birisi de büyük fedakârlıklarla vücuda getirdiği zengin kütüphane, arşiv ve koleksiyonlarını sağlığında Koyunoğlu Müzesi'ne bağışlamış olmasıdır. Vefatından sonra da evinde kalan diğer kitap ve arşivinin bir bölümü de, oğlu tarafından Selçuk Üniversitesi'ne verilmiştir.

Maalesef yeni nesil içerisinde Selçuk ES gibi, Konya kültürüne ve tarihine aşık, gayretli insanlar yetişmiyor artık.

5 Eylül 1980 yılında vefat eden Selçuk ES, Üçler Kabristanı'nda metfundur.

BAZI MAKALELERİ:

1. Konya'da Faily Meçhul Cınayetler, *Şehir Postası*, 17-29 Temmuz 1962.

2. 1926 Sinema Yangını, *Şehir Postası*, 31 Temmuz- 2 ağustos 1962.

Söylemez ve Efsanesi, *Şehir Postası*, 11-14 Ağustos 1962.

4. Şimendüfer ve Konya'ya Geleş, *Şehir Postası*, "29 Ağustos- 6 Eylül 1962.

5. Konya Dolaylarından İki Masal: *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı: 159, Ekim 1962.

6. Halk Müsikisi Sanatçıları:

Konyalı Saz Üstadı Çopur İsmail Ağa, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı:166, Mayıs 1963.

7. Konya'da Bazı Ticarethanelerdeki Levha Yazıları, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı:169, Ağustos 1963.

8. Derlemeler: Konya tekerlemeleri, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı:173, Aralık 1963.

9. Derlemeler: Bilmeceli Konya Fıkraları, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı:175, Şubat 1964.

10. Konya Folklor ve Etnografyası: Konya Yemekleri, *Türk Folklor Araştırmaları*, Sayı:187, Şubat, 1965- Temmuz 1965 (4 yazı).

11. Mezarı Konya'da bir Kadın Şairimiz, "Melek Hiç" *Yeni Konya*, 13 Kasım 1979.

12. Konya Milletvekilleri ve Senatörleri, *Yeni Konya*, 22 Ekim 1979.

13. Konya Türküleri ve Oturak Alemleri, *Yeni Konya* 19 Kasım 1979- 13 Aralık 1979 (17 seri yazı).

14. Konya Türkülerinde Ağıtlar, *Yeni Konya*, 14 Aralık 1979- 22 Aralık 1979 (6 seri yazı).

15. Konya'dan Göç Edenler, *Yeni Konya*, 24 Aralık 1974.

35. VEFAT YILDÖNÖMÜNDE SELÇUK ES (1911-1980)

Konya kültürüne hizmet edenlerin önde gelenlerinden olan Selçuk ES, 5 Eylül 1980 tarihinde aramızdan ayrıldı. Vefatının 35. yılında Akademik Sayfalar olarak hakkında tekrar bir özel sayı hazırlamaya gayret ettik⁽¹⁾.

Ayrıca bu özel sayı ile birlikte Türkiye Yazarlar Birliği Konya Şubesi 2015 yılı etkinlikleri kapsamında Av. Mehmet Ali Uz, Prof. Dr. Mustafa Özcan ve Hasan Yaşar'ın konuşmacı olduğu, "**Vefatının 35. Yılında Selçuk Es Paneli**" düzenleniyor. Bu özel sayımız da renkli özel bir baskı ile 5 Eylül 2015 Cumartesi günü gerçekleşecek panelde dinleyicilerimize dağıtılacak.

(1) Akademik Sayfalar daha önce de "Selçuk Es Özel Sayısı" yayımlamıştır. Akademik Sayfalar, Selçuk Es Özel Sayısı, 15 Eylül 2004, C. 4, S. 17, s. 129-136. Ayrıca bkz, M. Ali Uz, "Araştırmacı-Yazar Selçuk Es (1911-1980)", 7 Eylül 2000 Perşembe, Y. 3, C. 2, S. 117, s. 19. Mehmet Ali Uz, "Vefat Yıldönümünde: Selçuk Es (1911-1980)", 6 Eylül 2001 Perşembe, Y. 3, C. 3, S. 167, s. 271, 272. M. Ali Uz, "Selçuk Es'in Hatıralarından Notlar - 1", 16 Mayıs 2012, C. 12, S. 17, s.257-259; M. Ali Uz, Selçuk Es'in Hatıralarından Notlar - 2" 23 Mayıs 2012, C. 12, S. 18, s. 273-275.

Selçuk Es, 18 Nisan 1327 (1 Mayıs 1911) tarihinde Piri Mehmet Paşa Mahallesi'ndeki baba evinde, ailenin ilk çocuğu olarak doğdu. Adı, bu tarihlerde Konya valisi bulunan **Mehmet Arifi Paşa** (1274/1857-58 - 1333/1914-15)⁽¹⁾ tarafından "**Rükneddin Selçuk**" olarak konuldu.

Babası Musa Kâzım (Gürel) (1890-1973)⁽²⁾, annesi **Nazmiye Hanım** (v.1957)'dir. Babası Kâzım Bey, Konya'da "Küçük Kâzım" olarak tanınmıştır. Delibaş İsyanı sırasında Vilâyet Mektupçuluğu görevini üstlenmiş, daha sonraları sırasıyla 1923-

Musa Kâzım (Gürel) (1890-1973)

1927 yılları arasında Konya Belediye Başkanlığı ve 3-6. Dönem Konya ve Aksaray milletvekilliği yapmıştır. **Ertuğrul** ve **Kaya Alp** isimli iki erkek kardeşi vardır. **Ertuğrul Gürel**, Dr. Fahriye

(1) Bekir Şahin, "Arifi Paşa", Konya Ansiklopedisi, C. 1, s. 256, 257. Arifi Paşa, 1327/1909-10;1330/1911-12 tarihleri arasında Konya Valisi olarak görev yapmıştır.

(2) M. Sabri Doğan, "Gürel, Kazım", Konya Ansiklopedisi, C. 4, s. 64, 65.

Hanım ile evlenmiştir. İzmir'de 1984 yılında vefat etmiştir. **Kaya Alp Gürel**'in ise Mete, Mine ve Menekşe Canan isimli üç çocuğu bulunmaktadır. İstanbul'da 40 yaşlarında vefat etmiştir.

Babası Kâzım Bey'in, İstanbul-Hicaz Demiryolları Komutanı Topal İsmail Hakkı Paşa'nın emir subayı olması sebebiyle çocukluğunu İstanbul'da Büyükdere, Ayasofya Gedik Paşa, Şişli, Büyükkada mahalle ve semtlerinde geçirdi. İstanbul'da iki yıl kalan Es ve ailesi, Ekim 1917'de Konya'ya dönüp Kürkçü Mahallesi'ne yerleştiler. Ancak bu tarihten sonra da Selçuk Es, tahsil hayatına Konya dışında devam etti.

Selçuk Es, 1918 yılında öğretim hayatına Konya Erkek Öğretmen Okulu Tatbikat kısmında başladı. İntibah Terakki Özel Okulu'nda, Konya Renber-i Hürriyet Okulu'nda ve Konya Sultanisi'nin ilk kısmında da okuyarak, 1926 yılında İstanbul Özel Feyz-i Âti Okulu'nda ilkokulu tamamladı. Galatasaray Lisesi İhsan Kısmı'nda iki yıl okuyarak, Fransızca olarak 1929 yılında ikinci ilkokul diploması da aldı. Ankara Erkek Lisesi Orta Kısmı, Ankara Gazi Lisesi, Konya İlk Öğretmen Okulu'nda tahsiline devam edip, 1936 yılında Lise-İlk Öğretmen Diplomasını aldı.

Sarayönü Cıva Maden İşletmesi'nde bir yıl çalıştı. 1936 yılında askere gitti. İstanbul Yedek Subay Okulu'nda askerliğe başladı. Konya 13. Piyade Alayı'nda askerliğini tamamladı. Askerlik dönüşü Konya Dutlukırı Krom Manyezit tesislerinde işe başladı. Burada 1941 yılına kadar çalıştı.

Vefatının
35. Yılında
SELÇUK ES
(1911-1980)

Konuşmacılar
Av. Mehmet Ali Uz
Prof. Dr. Mustafa Özcan
Hasan Yaşar

Yer: II Halk Kütüphanesi / Konya
Tarih: 5 Eylül 2015 Cumartesi
Saat: 14.00

Düzenleyen: Sordir Çeylan

Türkiye Yazarlar Birliği
Konya Şubesi

Tel: +90 332 390 45 25 www.tybkonya.com tybkonya

1941 Martında tekrar askere çağrıldı ve 1942 senesi yazında terhis oldu. Ancak, İkinci Dünya Savaşı'nın hararetli günlerinde (1943) üçüncü defa askere çağrılarak, 1947 yılına kadar Akşehir Askerlik Şubesi Nokta İaşe Subaylığı ve Akşehir Askerlik Şube Başkanlığı yaptı. 1946'da seferberlik hazırlıkları sebebiyle Konya Askerlik Dairesi'nde görevlendirildi. Altı buçuk senelik askerlik hizmetinden sonra, 1948'inin Mayısında askerlik görevini tamamladı.

Aynı yıl Toprak Mahsulleri Ofisi Cihanbeyli Ambar Memurluğu'nda işe başladı. 1948'de Sarayönü'ne naklolundu. 1949 baharında Yapı Kredi Bankası Konya Şubesi'ne veznedar oldu. 1953'te istihbarat şefi olduğu bankanın Adana-Ceyhan Şubesi'ne tayini çıkınca görevinden ayrıldı (1954). 1955 Temmuz-

Sultan Selim Camii İmam ve Hatibi
Abdurrahman Şükrü Özaydın'ın (1883-1957)

na kadar, ticaretle uğraşan Es, aynı yıl Konya Halk Bankası senetler ve istihbarat memuru oldu. 1957-61 yılları arasında da Türkiye Garanti Bankasında, 1961-1963 seneleri arasında Raybank Konya Şubesi'nde çalıştı. 1963'te bu görevinden istifa ederek, Karayolları III. Bölge Müdürlüğü'nde kitaplık memuru olarak görev aldı. 1964 yılında, Turizm Tanıtma Bakanlığı Konya Turizm Bölge Şefliğinin açılmasından sonra, burada açılan mahalli rehberlik ve tercüman rehberlik kurslarında folklor dersleri verdi. 18 Nisan 1976 tarihinde Karayolları III. Bölge Müdürlüğü'nden yaş haddinden emekli oldu.

Sultan Selim Camii İmam ve Hatibi Abdurrahman Şükrü Özaydın'ın (1883-1957)⁽³⁾ kızı Emine Hanım (v. 1992) ile 1940 yılında evlendi. 1941 yılın-

da oğlu Kâzım Hüsnü, 1944 yılında ise ikinci oğlu Nazım doğdu. Oğlu **Kazım Hüsnü Es**, İzmir Ticari İlimler Akademisi'nden ve İstanbul İktisat Fakültesi İşletme İdaresi Bölümü'nden mezun oldu. Sümerbank adına Amerika'da New York Üniversitesi'nde pazarlama üzerine eğitim aldı. Sümerbank Genel Müdürlüğü Satış Dairesi Müdür Muavini olarak görev yaptı. Kazım Hüsnü Bey, Av. Ünzile Hanım ile evlendi. Selçuk Alper (1971), Alpan (1975) ve Alpay (1979-1981) isimli üç oğlu oldu. En küçük oğlu Alpay'ı Bursa Nilüfer Çay'ında boğulmaktan kurtmak isteyen oğlu ile 25 Nisan 1981 tarihinde vefat etti.

Diğer oğlu **Nazım Es**'de Ticari İlimler Akademisi'nden mezun oldu. İstanbul Form Çelik Sanayi hissedarı oldu ve satış idare müdürlüğü yaptı.

Selçuk Es, 1962 yılından itibaren, *Yeni Konya*, *Sabah*, *Şehir Postası*, *Anadolu'da Hamle* gazetelerinde **“Yakın Konya Olaylarına Ait Sohbetler”** başlığı altında, Konya tarihine ait yazılar yazmaya başladı.

18 Mayıs 1968 tarihinden itibaren *Anadolu'da Hamle* gazetesinde **Büyük Konya Ansiklopedisi** tefrikasına başladı. 15 Ekim 1969 tarihinde bu gazetenin kapanması üzerine bu tefrikasını *Yeni Konya* gazetesinde sürdürdü. 1976 yılında 1.600 sayfalık bu eserini tamamladı. Ancak gazetelerde tefrika edilen bu ansiklopedi halen neşredilememiştir. Koyunoğlu Müzesi Kütüphanesi'nde 10 cilt olarak fotokopi ile çoğaltılarak okuyucunun istifa-

(3) Mehmet Ali Uz, *Konya Alimleri ve Velileri*, Meram Belediyesi Kültür Yayınları, Konya 2013, s. 490.

Nazım ES (1944)

Kazım Hüsnü ES (1941-1981)

desine sunulmuştur. Araştırmacı yazar Mehmet Ali Uz tarafından yeniden gözden geçirilerek, iki cilt olarak **“Muhtasar Konya Ansiklopedisi”** olarak yayıma hazırlanmıştır⁽⁴⁾.

Yazarlığı ve araştırmacılığı ömrünün sonuna kadar devam etti. Babasının üst mevkilerde yöneticiliklerde bulunması sebebiyle, Konya'ya dair çok enteresan malumatı, nice enteresan bilgi ve hatıraları derleyip çeşitli gazetelerde yayınladı. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerini, Kurtuluş Savaşı'nı ve Cumhuriyetten sonraki Konya tarihini çok iyi bilirdi.

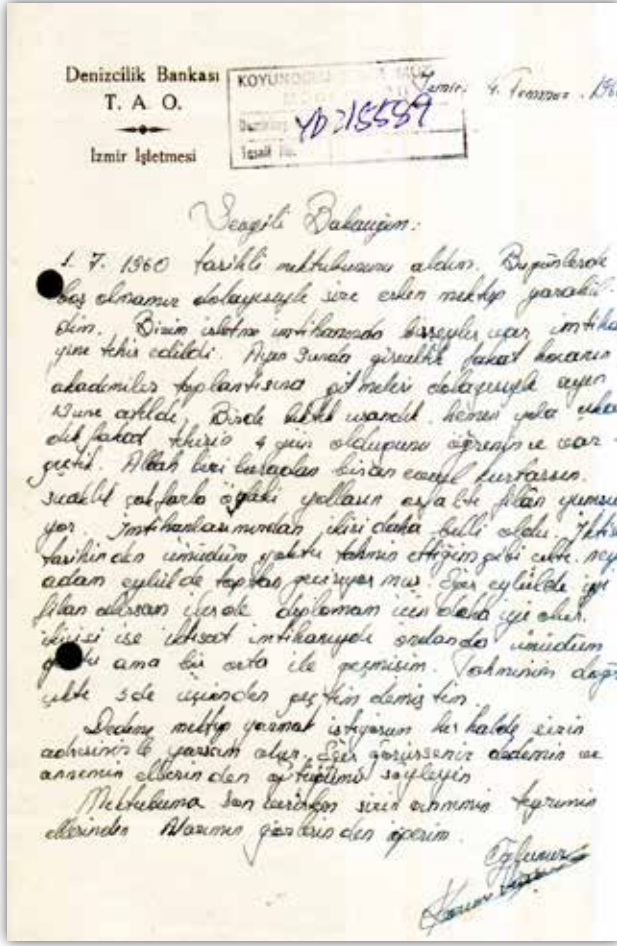
Selçuk Es'in **“Konya Yemekleri”** (Yıldız Basımevi, Konya 1965, 28 sayfa) ve **“Konya'da Yatan Peygamberler ve Evliyalar”** (Yıldız Basımevi, Konya 1965, 31 sayfa) isimli eserleri ya-

yımlanmıştır.

1924 yılından vefatına kadar kitap ve arşiv malzemesi biriktiren Es'in kitaplığında sekiz bin cildi aşan kitapla birlikte, arşivinde İstanbul ve Konya gazetelerine ait dokümanlar, dört yüze yakın eski plak koleksiyonu, pul koleksiyonu, on binin üzerinde kartpostal, kibrit kutusu koleksiyonu, yakın Konya tarihine ait bazı vesikalarla birlikte, 1923-69 yılları arasındaki milletvekili ve belediye seçimlerine ait dosyalar ve özellikle İstiklâl Savaşı'na ait şifre defterleri de bulunmaktadır.

Selçuk Es, 3513 matbu ve 130 adet yazma eser, sayısız gazete ve dergi, 300 adet taş plak, yüzlerce fotoğraf, resim, levha, hat gibi zengin kütüphane, arşiv ve koleksiyonlarını sağlığında Koyunoğlu Müzesi'ne bağışlamıştır. Halen de **Selçuk Es Arşivi, Konya Büyükşehir Belediyesi Koyunoğlu Şehir Müze ve Kütüphanesi'nde** muhafaza edil-

(4) Mehmet Ali Uz, “Çalışmamız ve 'Büyük Konya Ansiklopedisi' İle İlgili Bir Açıklama”, Muhtasar Konya Ansiklopedisi, Yayımlanmamış Müellif Nüshası, s. 2, 3.

Oğlu Kazım Hüsnü Bey'in Selçuk Es'e yazdığı 4 Temmuz 1960 tarihli mektup. (Selçuk Es Arşivi)

mektedir.

Selçuk Es bağışladığı eserlerin sergilenmesini göremeden vefat etmiş, vefatından sonra da evinde kalan diğer kitap ve arşivinin bir bölümü de oğlu tarafından Selçuk Üniversitesi'ne verilmiştir.

Selçuk Es Arşivi'nde son dönem Osmanlı devrinden, 1970'li yıllara kadar uzanan bir süreç içinde Konya'nın mimari, demografik yapısı, giyim-kuşam, toplu taşıma ve şehircilik gibi çok çeşitli açıdan geçirdiği gelişme ve değişme gösteren kıymetli bir fo-

toğraf koleksiyonu da bulunmaktadır.

Konya'nın askerî, adli, beledi, Millet Meclisi ve valilikle ilgili yazı ve vesikaları ile çeşitli dönemlere ait belediye seçimi, senato seçimi, muhtar seçimi ile ilgili evraklar da Selçuk Es Arşivi'nde önemli bir bölümü oluşturmaktadır. Bu grup için çeşitli dönemlerde milletvekili olmuş kimselere ait evraklar da vardır.

Selçuk Es, 1967-1973 Konya İl Yıllıkları'nın hazırlanmasında Konya Valiliği tarafından görevlendirilmiş olup, bu yıllıklardaki tarih, coğrafi özellikler ve nüfus bölümleri ile pek çok bölüm Selçuk Es tarafından hazırlanmıştır. Bu çalışmaların orijinaleri de Koyunoğlu Şehir Müze ve Kütüphanesi'nde muhafaza edilmektedir.

Ayrıca Selçuk Es'in babası Kâzım Gürel'in çeşitli gazetelerde çıkmış yazılarının orijinaleri ile Celal Bayar, Aydın Menderes, Refik Koraltan ile ilgili mektupları ve kayınpederi Şükrü Özyaydın'ın özel evrakları da bu arşiv koleksiyonu içerisinde bulunmaktadır.

Koleksiyonda yer alan taş plaklardan, 19. yüzyıla ait yedi büyük taş plak müzede teşhirdedir. Bu plaklar Ethem Ruhi Öngör'ün çıkarttığı Musiki Mecmuası adlı dergide "Antik Değerli Taş Plaklar" adlı yazıya konu olmuş olup, makalede; başka müzelerde bu plakların başka bir örneğine rastlamadığını ve kolay kolay bulunamayacağı önemle belirtmiştir.

5 Eylül 1980 tarihinde vefat eden Selçuk Es, Üçler Mezarlığı'nda medfundur.

Ali Ulvi Kurucu'nun Şükrü Özyayın'a mektubu.

Selçuk Es'in makalelerin daktilo nüshaları

KAYNAKLAR:

Bekir Şahin, "Arifi Paşa", Konya Ansiklopedisi, C. 1, s. 256, 257.

Hasan Yaşar, "Araştırmacı Yazar Selçuk Es",

Hasan Yaşar, "Vefat Yıldönümü Sebebiyle Araştırmacı Yazar Selçuk Es (1911-1980)" Akademik Sayfalar, Selçuk Es Özel Sayısı, 15 Eylül 2004, C. 4, S. 17, s. 130.

Havva Abaza, "Konya Basın Tarihine Katkı: Selçuk Es ve Dönemi Üzerine", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Konya 2013.

İhsan Kayseri, "Bir Kitap Sever İnsan Selçuk Es ve Kitaplığı (18 Nisan 1327/1911-5 Eylül 1980)" Akademik Sayfalar, Selçuk Es Özel Sayısı, 15 Eylül 2004, C. 4, S. 17, s. 133.

Koyunoğlu Şehir ve Müze Kütüphanesi, Selçuk Es Koleksiyonu

M. Sabri Doğan, "Gürel, Kazım", Konya Ansiklopedisi, C. 4, s. 64, 65.

Mehmet Ali Uz, "Çalışmamız ve 'Büyük Konya Ansiklopedisi' İle İlgili Bir Açıklama", Muhtasar Konya Ansiklopedisi, Yayınlanmamış Müellif Nüshası, s. 2, 3.

Mehmet Ali Uz, Konya Alimleri ve Velileri", Meram Belediyesi Kültür Yayınları,

Zekai Sarsılmaz'ın Şükrü Özyayın'a mektubu.

Konya 2013, s. 490.

Nail Bülbül, "Selçuk Es'in Kendi Gitti, İsmi ve Arşivi Yedigâr Kaldı", Akademik Sayfalar, Selçuk Es Özel Sayısı, 15 Eylül 2004, C. 4, S. 17, s. 134.

Necmi Uyanık, "Es, Selçuk", Konya Ansiklopedisi, C. 3, s. 259.

Necmi Uyanık, "Yaşadıkları ve Yazdıklarıyla Konya'da Bir Gazeteci: Selçuk Es", Tarihî Peşinde Uluslararası Tarih ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, Y. 2009, S. 1 s. 172.

Selçuk ES

KONYA ANSİKLOPEDİSİ BAŞLARKEN ÖN SÖZ*

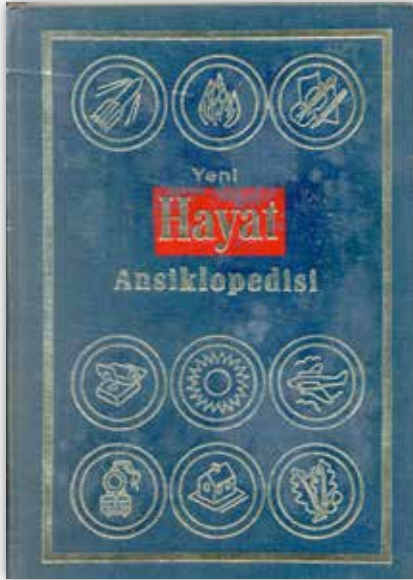
Türkiye’de “Ansiklopedi” adıyla ilk neşriyat (yayın) 1927 senesinde fasikül halinde eski yazı ile çıkan, “**Çocuk Ansiklopedisi**” olmuştur.

Haftalık çıkan bu eserin sayılarını alır, konuları zevkle okur toplardım. Zamanla bunu 1930 senesinde Cumhuriyet gazetesinin “**Hayat Ansiklopedisi**”, 1933 senesinde merhum İbrahim Alâattin Gövsa’nın “**Meşhur Adamlar Ansiklopedisi**” takip etti. Bu tarihlerde bende ansiklopediye karşı ilgi uyanmaya başladı.

1946 senesinde 10-15 fasikül çıkıp kapanan ve 1958 yılında tekrar birinci fasikülden yayına

başlayarak halen devam etmekte bulunan ve geçen ay 122. sayısı adresime gönderilen İstanbul Ansiklopedisi’ni yeniden okuyup takip etmeye başladıktan sonra ben de Konya’mız için bir ansiklopedi hazırlamayı uygun buldum. Çok geniş bilgiye ve tetkike ihtiyaç gösteren bu konu bir şahsın başarmasına imkân vermeyeceği ilk görüşte kendisini gösteriyordu. Yılmadım, sabırla çalıştım.

Konya veya Konya ilçeleriyle ilgili eski ve yeni yazı yayınlanmış kitap, dergi, gazete ve risale gibi hangi eseri bulmuş isem onu inceledim, halen de bu konuyu incelemeye devam etmekteyim.

* Selçuk Es, “Büyük Konya Ansiklopedisi Başlarken Önsöz”, Anadolu’da Hamle, 18 Mayıs 1968.

BÜYÜK KONYA ANSİKLOPEDİSİ

YAZAN

SELÇUK ES

(Başlarken ön söz)

Türkiyede (Anasiklopedi) adile ilk neşriyat (yayı) 1927 senesinde fasikül halinde eski yazık çıkan (Çocuk Ansiklopedisi) olmuştur.

Haftalık çıkan bu eserin sayılarını alır, konuları zevkle okur, toplardım. Zamanla bunu 1939 senesinde Cumhuriyet gazetesinin (Hayat ansiklopedisi) 1933 senesinde merhum İbrahim Akkattin Gövsan'ın (Meşhur Adamlar Ansiklopedisi) takip etti. Bu tarihlerde bende Ansiklopedi'ye karşı ilgi uyanmaya başladı.

1946 senesinde 10--15 fasikül çıkup kapan ve 1958 yılında tekrar birinci fasikülden yaza başlıyarak halen devam etmekte bulunun ve geçen ay sayımı gönderilen (İstanbul Ansiklopedisi) ni yeniden okuyup takip etmeye başladım. Sonra bende Konyamız için bir ansiklopedi hazırlanması uygun buldum. Çok geniş başarmamın imkân vermeyeceği ilk görüşte kendiliğinden teriyordu. Yılmadım, sabırla çalıştım, Konya ve Konya ilçeleri ilgili eski ve yeni yazı yayınlanmış kitap, dergi, gazete ve risale gibi herşeyi inceleyip isem onu inceledim halende bu konyalı in-

celemekte devam etmekteyim. Alfabetik, bazende geliş güzel sıraya göre notlar aldım, bunları boş vakitlerde değerlendirdim. Bu notlar evvelâ (Konya Büyükşehir) yazı serisini meydana getirdi. Konya Şehir Postasında iki yıl devamlı olarak geliş bir değerden söz etmek suretiyle yayınladım, aynı tarihlerde bir yıla yakın günlük neşriyat suretiyle (Karamanoğullarından T.C. kadar Konya Valileri) yazı serisini meydana getirdi. Yeni Meram Gazetesinde de bu yazıyı yayınladım. Aynı gazetelerde yüz kadar çeşitli Konya Türküleriyle, Konya Türkülerinde ağıtlar bölümünü, ve yine bu gazetelerde tekrar Ansiklopediye almak suretiyle hatırlatma de Turizmin Tanıtma Bakanlığının açmış olduğu Tercüman Rehber Kurslarında vermiş olduğum derslere ait (Konya eski Erkek ve Kadın kıyafetleri, Konya Yemekleri, Konya Folkloru) notlarını yazımlaştırarak Konyamızın unutulmaya yön tutmuş konularını yeni nesillere tanıtmaya çalıştım, bunları Baniarında Tekrar Ansiklopediye almak suretiyle hatırlatmaya çalışacağım.

Ansiklopedi'de hayatlarını elde edebildiğim şahısların hayatlarını yazdım, elde edemediklerini isimlerle vazifelerini kısaca belirterek, unutulmaya ve isimlerinin kararmasına önem verdim. Bu yazı serisinde tarihi eserlerden kısaca söz konusu ettim, İstanbul Ansiklopedisi gibi eserlerin geniş anlatılmasına çalıştım olursam Konya, tarihi çekimi alacağı gibi, Konyamızda bu hususta yazımlaştırılmış Konya tarihleri mevcut olduğundan bu kısımları kısa geçmeğe munasip gördüm, zira yazı baştan vekili tarafından açılır Nisap anlaşmaz halde elde İstanbul Tarihli diye bir eser bulunmadığından ve edilecek Osmanlı tarihleri aşağı yukarı birer İstanbul tarihi olduğu için İstanbul Ansik-

lopedisinin geniş bilgi vermesini de tabii olarak uygun olacağı kabul edilir.

Konya Ansiklopedisinde yalnız Konya şehri ve dolayları değil bugün il sınırları içerisindeki ilçeleri Nahye ve köylerinde almak suretiyle Konyaya genişlettim, belki noksanım, dolayısıyla ufak hatalarım olacaktır fakat bu noksan ve hataların yazı serisini takip edecek sayın meraklılardan bildirilmesini beklerim. Kitap çekimde yayınlanmayış arif bu sebeble yapmadım, herkesin evvelâ okuyup öğrenmesini dolayısıyla noksanımı ve yerinde bilinmeyerek işlemiş olacak hatalarım düzeltilmesi mesnisi uygun buldum.

Ansiklopedi bir şehir için hazırlanmış ise hiç şüphesiz bu şehir her yöünden söz etmek gerekir. O şehrin tarihi eserlerini, Bilgilerini, sanatkarlarını tanıtmak gibi vazifemin yanında yine o şehrin menzellerinde bahsetmiş bulunuyorum. Konya ve kazaları Nahyeleri dolayısıyla köylerinin edilecek çeşitli son nüfus sayımlarına göre nüfuslarını göstermekle beraber, bunların mevkilerinde yazdım. Bilhassa bir çok köy isimleri değişmiş olduğu gibi, bir çok köylerde bugün için yerli dahi bilinmediğinden onlarında ancak isimlerini yazmakla yetindim. Konya şehri, İlçe, Nahye ve köylerinin mahalle adlarında topluya bildiklerini aynen yazdım. Bu arada Konya Atalar sözü, Konya deyişleri, Konya dilek ve üslupları, bazı meşhur Konya hikâyelerinde yerli gelmiş anlatmaya çalış-

(Devamı Var)

Selçuk Es, "Büyük Konya Ansiklopedisi Başlarken Önsöz", Anadolu'da Hamle, 18 Mayıs 1968.

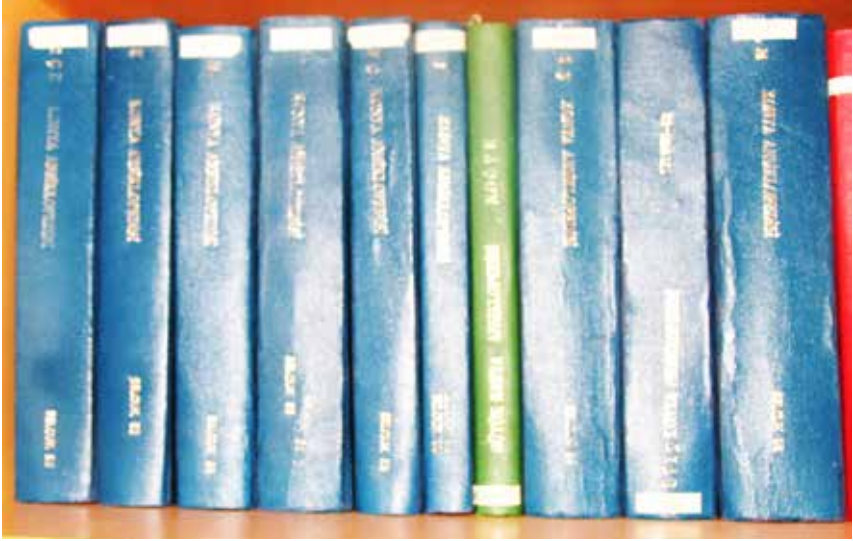
Alfabetik, bazen de geliş güzel sıraya göre notlar aldım, bunları boş vakitlerde değerlendirdim. Bu notlar evvelâ, "Konya Büyüklere" yazı serisini meydana getirdi. Konya Şehir Postası'nda iki yıl devamlı olarak geliş bir değerden söz etmek suretiyle yayınladım. Aynı tarihlerde bir yıla yakın günlük neşriyat suretiyle Karamanoğullarından T.C. ye kadar Konya Valileri, yazı serisini meydana getirdim. Yeni Meram gazetesinde de bu yazıyı yayınladım. Aynı gazetelerde Yüz kadar çeşitli Konya Türküleriyle Konya Türkülerinde ağıtlar bölümünü ve yine bu gazetelerde Turizm Tanıtma Bakanlığı'nın açmış olduğu Tercüman Rehber Kurslarında vermiş olduğum derslere ait, "Konya Eski Erkek ve Kadın kıyafetleri", "Konya Yemekleri", "Konya Folkloru Notları" nı da yayınlamak Konya'mızın unutulmaya yön tutmuş konularını

yeni nesillere tanıtmaya çalıştım. Bunları da tekrar ansiklopediye almak suretiyle hatırlatmaya çalışacağım.

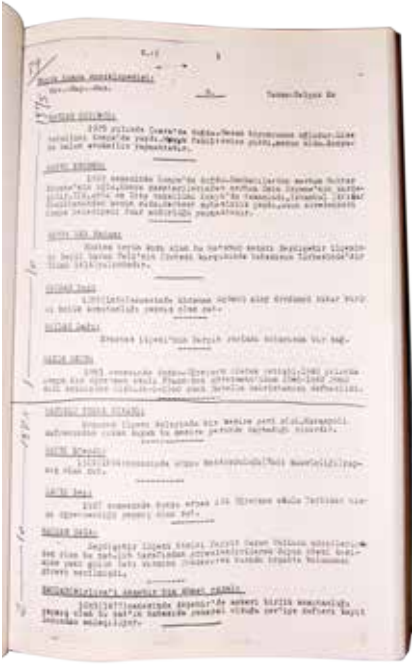
Ansiklopedide hayatlarını elde edebildiğim şahısların hayatlarını yazdım, elde edemediklerimin isimleriyle vazifelerini kısaca belirterek, unutulmama-

Merhaba
Akademik Sayfalar

Büyük Konya Ansiklopedisi, Koyunoğlu Şehir Müze ve Kütüphanesi'nde bulunan müellif nüshası.

sına ve isimlerinin karışmamasına önem verdim. Bu yazı serisinde tarihi eserlerden kısaca söz ettim. İstanbul Ansiklopedisi gibi eserlerin geniş anlatılmasına çalışmış olursam, Konya tarihi şeklini alacağı gibi, Konya'mızda bu hususta yazılmış çeşitli Konya tarihleri mevcut olduğundan bu

kısımları kısa geçmeği münasip gördüm. Zira halen elde İstanbul Tarihi diye bir eser bulunmadığından eldeki Osmanlı tarihleri aşağı yukarı birer İstanbul tarihi için İstanbul Ansiklopedisi'nin geniş bilgi vermesi de tabii olarak uygun olacağı kabul edilir.

Konya Ansiklopedisinde yalnız Konya şehri ve dolayları değil bugün il sınırları içerisindeki ilçeleriyle nahiye ve köylerini de almak suretiyle konuyu genişlettim. Belki noksanım, dolayısıyla ufak hatalarım olabilecek, fakat bu noksan ve hataların yazı serimi takip edecek sayın meraklılardan bildirilmesini beklerim. Kitap şeklinde yayınlamayı sırf bu sebeple yapmadım, herkesin evvelâ, okuyup öğrenmesini dolayısıyla noksanlarımı ve yerinde bilinmeyerek işlenmiş olunacak hataların düzeltilmesini uygun buldum.

Ansiklopedi bir şehir için hazırlanmış ise hiç şüphesiz bu şehrin her yönünden söz etmek gerekir. O şehrin tarihi eserleri-

ni, bilginlerini, sanatkârlarını tanıtmak gibi vazifenin yanında yine o şehrin meczuplarından, cinayetlerinden, adı kötüye geçmiş kimselerinden de söz konusu edilmemiş ise şehir için hazırlanmış olunan ansiklopedi noksan sayılır.

Konya Ansiklopedisi'nde yalnız Konyalı değil, Konya'da veya kazalarında vazife almış bulunan, Konya'ya gelmiş kısa da olsa bir süre kalmış kimselerden de bahsetmiş bulunuyorum. Konya ve kazalarıyla nahiyelerinin dolayısıyla köylerinin eldeki çeşitli son nüfus sayımlarına göre nüfuslarını göstermekle beraber, buraların mevkilerini de yazdım. Bilhassa birçok köy isimleri değişmiş olduğu gibi, bir çok köyler de bugün için yeri dahi bilinmediğinden onların da ancak isimlerini yazmakla yetindim. Konya şehriyle, ilçe, nahiyeye ve köylerinin mahalle adlarını da toplaya bildiklerimi aynen arz ettim. Bu arada Konya Atalar sözü, Konya deyimleri, Konya dilek ve ilençleriyle, bazı meşhur Konya fıkralarından yeri geldikçe anlatmaya çalıştım.

Konya Ansiklopedisi hazırlanmasında bana yardımcı olan eserler pek çok olup bunlardan başlıca yardımcı olan kaynakları şu şekilde anlatabilirim:

Sicilli Osmani, Kamusu Âlam, Cevdet Paşa Tarihi, Şakaik-i Numaniye, şuara teskereleri, İstanbul Ansiklopedisi, Türk Folklor Araştırmaları Dergisi, Konya Anıt, Yeni Fikir mecmuaları koleksiyonları. Türk Ansiklopedisi, İslâm Ansiklopedisi, Meşhur Adamlar, Türk Meşhurları, Türk

ve Dünya Meşhurları, Aylık Hayat Ansiklopedileriyle, Türk Coğrafya Sözlüğü, Osmanlı Devrinin Son Sadrazamları, Konya, Babalık, Meşrik-i İrfan, Türk Sözü, Ekekon, Yeni Konya, Yeni Meram, Şehir Postası, Sabah gazeteleri koleksiyonları, Konya Halkiyat ve Harsiyatı, Konya Tarihi, Mevlâna Şehri Konya, Nasreddin Hoca Şehri Akşehir, Beyşehir ve Eşrefoğulları, Ereğli ve Tarihi, kitaplarıyla eski ve yeni yazı Konya Rehberleri ve bazı risalelerden faydanılarak hazırlanan ansiklopedide diğer büyük yardımcım da Devlet-i Aliye-i Osmaniye ile Konya Vilâyeti Sal-nameleri oldu.

Konya Ansiklopedisi'nin hazırlığında bana yardımcı olan Turizm ve Tanıtma Bakanlığı Konya Şubesi eski müdürü Hicret Hürkan'a, Müzeler Müdürü Kemal Uğur'a, Müdür Yardımcısı Necati Elgin'e, İzzet Koyunoğlu Ağabeğimize, Kitaplık Müdürü Celâl Kışmır'e, Yusufağa Kitaplığı eski memuru Hacı Mustafa Biliçi, yeni memur hacı Ahmet Parlak, Müze memurlarından Ahmet Aygün, Arkeolog Hayrı Beylere ayrı ayrı teşekkürü borç biliriken, İzmir Milli Kütüphane Memuru, Bay Faruk Bayman'ın gösterdiği yakın ilgiye de ayrıca teşekkür eder, Ansiklopedideki noksan ve hatalarımın bildirilmesini sayın okuyuculardan bekler, noksan veya hataların her harfin sonunda çıkaracağım ilâvede sayın ilgilinin de isminden bahsederek ilâve edeceğimi arz ederim.

Not: Ansiklopedi soyadı yerine isim üzerine hazırlanmıştır.

Selçuk ES

BÜYÜK KONYA ANSİKLOPEDİSİ HAKKINDA

Büyük Konya Ansiklopedisi'ni, 1968 senesi Mayıs ayının 18 ci günü Konya'mızda yayınlanan, Anadolu'da Hamle gazetesinde yayına başlamıştım. Beni Konya Ansiklopedisinin hazırlanmasına iten olayı kısaca belirtiyim.

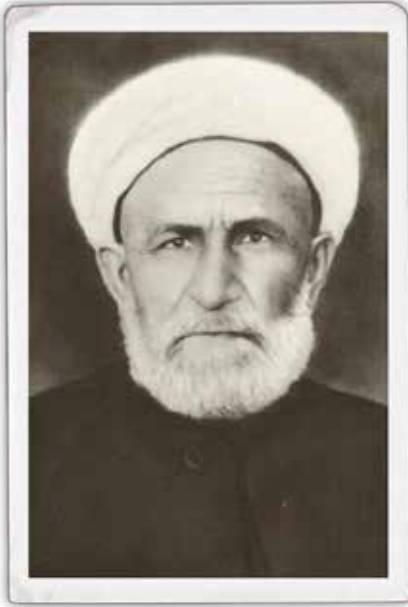
1964 senesinde bir aile toplantımızda bulunan misafir bayan öğretmene o gün öğrencilerinden birinin, **"Konya'nın yetiştirdiği büyükler kimlerdir?"** sorusuna; öğretmen kısaca Hadimli Hoca olup başka kimse yok cevabını vermiş.

Ben öğretmene, **"Söylediğiniz bu zat, Ebu Saidi el-Hadimi Hazretleri mi, yoksa Ha-**

dimli Vehbi Çelik Hoca mı?" sözüme hayret ederek, **"İki Hadimli Hoca mı var?"** dedi ve ilâve etti, bu hususta hazırlanmış ansiklopedik eser bulunup bulunmadığını sordu. Tabii bulunmadığını belirttim.

Ertesi günden itibaren Reşat Ekrem Koçu'nun İstanbul Ansiklopedisi'ne yakın benzerlikde Konya şehri on yedi ilçe, kırk dört nahiye ve dokuz yüz elli köyünü içerisine alacak çapta bir ansiklopedi hazırlığına geçtim.

Elimde yok denilecek kadar az dökümanla işe başladım. Şeriyeye Mahkemesi sicil kayıtları, Konya Vilâyet Salnameleri, Kabristanlardaki kitabeler ile merhum Mehmet Ferit Uğur-Sadet-

Hadimli Mehmet Vehbi Çelik (1862-1949)

Ebu Sait Muhammet Hadimi (1701-1762) Türbesi.

tin Nüzhet Beylerin, Konya Hal-kiyat ve Harsiyatı eseriyle, eski Konya Rehberi, İbrahim Hakkı Konyalı'nın, Konya, Akşehir, Karaman ve Ereğli tarihleri, Beyşehir, Ereğli, Ilgın hakkında çıkarılan risaleler, Gaffar Totaysalgır'ın, Şahabettin Uzluk, Naci Fikret Baştak, Feridun Nafiz Uzluk hemşehrilerimin eserlerinden, eski Babalık, Konya, Öğüt, Meşrik-i İrfan, Ekekon, Selçuk gazete ve bazı Konya'da yayınlanan dergilerin noksan koleksiyonlarından incelemeler yapmak suretiyle topladım ve birçok kimselerden hatıralar dinledim. Sağ olsunlar, birçok okuyucularım kendilerinin ve yakınlarının hayatlarını yazmak suretiyle göndermek nezaketinde bulunmuşlardır.

Anadolu'da Hamle gazetesi, 1.10.1969 tarihinde yayınına son verdiği zaman ansiklopedim (E) harfinin sonlarına gelmişti. 15.10.1969 tarihinden itibaren her gün muntazam durumda, Yeni Konya gazetesinde yayınlamaya başladım. Altı yıl burada yayınlanmak suretiyle (Z) harfini de bitirmiş oldum.

Evet bitirdim diyemeyeceğim; zira yayınlamaya başladığım yıllar içerisinde birçok hemşehrilerim Konya ve çevrelerinde yetişmiş kıymetlerin biyografilerini göndermeye başladılar. Bu isim-

lerin yerleri geçtiğinden ansiklopedinin ilâve kısmının yayınlanması ihtiyacı duyuldu. Halen beş bin sahifeye yaklaşan bu yorucu eserin birkaç yüz sahife tutacak olan ilâve kısmının Yeni Konya gazetesinde kısa bir süre sonra yayınlanacağını tahmin ediyorum.

Bu süre içerisinde kendilerinin veya yakınlarının ansiklopediye geçmesini arzu ettikler şahısların biyografilerini yazarak "Selçuk Es: Durakfakı Mahallesi Cevizaltı Caddesi No:2/C" adresine gönderirlerse minnettar olurum.

Doküman yokluğu içerisinde meydana getirilen bu eser için başta sayın hemşehrilerimizden Başbakan Ordinaryüs Pro-

profesör Dr. Sadi Irmak, merhum Profesör Feri-dun Nafiz Uzluk, Merhum Ahmet Rasih İzzet Koyunoğlu, Senatör Feyzi Halıcı, Emekli öğretmen Mimar Şahabettin Uzluk ve birçok değerlerimizin takdir ve teşviklerinden

cesaret alarak yılmadan Konya için Türkiye’imizde henüz tamamlanmayan ilk İstanbul Ansiklopedisinden sonra tamamlanmış duruma gelmiş bulunan “Büyük Konya Ansiklopedisi”nin hazırlanmasında ellerinden gelen yardımı esirgemeyen, Sayın Veli Ertan, Hasan Özönder, Hasan Yöğrük, Abdülbaki Arslan, Veyis Koçak arkadaşlarıma teşekkürü borç bilirim.

İlâvelerle dört ciltlik bir eser olacağını tahmin ettiğim ansiklopedinin ilâvelerinde sayın münevver hemşehrilerimin yakın ilgilerini beklerken, Yeni Konya gazetesi sahibi Sayın Mustafa Naci Gücüyener ile gazete idarecilerine ve işçilerine ansiklopedinin yayınlanmasında hizmeti geçenlere teşekkürü borç bilir saygı ve sevgilerimi sunar, hemşehrilerimin gönderecekleri biyografileri, ileride gönül konulmamak üzere önemle beklerim.